

Oponentský posudek na magisterskou teoretickou práci BcA. Martina Klusáka *Hudba jako film, film jako hudba*

Od teoretické práce Martina Klusáka jsem vzhledem k jeho analytickým a formulačním schopnostem, víceoborové erudici a praktickým uměleckým zkušenostem s předmětem zkoumání, očekával vysokou úroveň. Hned v úvodu posudku rád konstatuji, že moje očekávání nejenom splnil, ale jak se pokusím doložit, i předčil. Zároveň přiznávám, že oponovat této stati je pro mě obtížné jak z důvodu mého uměleckého zaměření, tak zejména proto, že jsem v práci nenašel nic, s čím bych zásadně polemizoval nebo nesouhlasil ať už z hlediska obsahového nebo formálního.

Nejprve se stručně vyjádřím k formálnímu rozvrhu a náležitostem stati.

Klusák postupuje od **úvodu**, kde nás seznamuje s důvodem volby námětu a vykládá i způsob, jakým bude námět zpracovávat. Uvádí základní pojmy a kontexty, které jsou nutné pro pochopení dalších kapitol. Vlastní jádro práce pak tvoří tři kapitoly a nadstandardně obsahově nabitý závěr.

První kapitola plynule navazuje na úvod a rozvádí jeho myšlenky tak, aby zdůvodnila vztah vizuálního a auditivního uměleckého vyjadřování v audiovizuálním celku obecně. Nechybí stručně historické příklady. Seznamuje nás s příbuznými interdisciplinárními koncepty (vizuální hudba), které již disponují vlastním teoretickým aparátem, které ale na problém nahlíží z opačného pólu – od vizuálního umění k hudbě. Této kapitoly se týká moje jediná *polemická poznámka*. Poměrně značnou váhu autor přisuzuje synestézii, imaginativním a tvůrčím postupům z této specifické a jen individuálně se vyskytující schopnosti vycházejícím. Uvádí citaci z práce *Michala Nejtky*, kde se označuje synestézie za pro dnešní umění zvláště symptomatický fenomén. Jako člověk, který touto vlastností není obdařen, však toto mohu těžko posoudit. Vzhledem k tomu, že synestézie je schopnost vrozená, předpokládám, že u většiny současných umělců spíše než o skutečné uplatnění synestetických schopností, jde o volnou inspiraci tímto jevem, případně o umělecké zaměření synestetické vztahy zvuku a obrazu napodobující. Ostatně si pamatuji, že i Nejtek ve své práci rozlišuje skutečnou a zdánlivou (vědomě imitovanou) synestézii.

Druhá kapitola se zabývá klasifikací jednotlivých parametrů hudebních a filmových výrazových prostředků z hlediska vzájemné převoditelnosti. Metoda, kterou v této teoretické části práce Klusák zvolil, se zdá být samozřejmá, ale ve své jednoduchosti svědčí o dokonalém promyšlení způsobu, jakým lze takto zdánlivě odlišné umělecké obory, jako jsou film a hudba vůbec srovnat. Jednotlivé porovnávané parametry řadí sestupně podle míry shodných rysů a tím i vzájemné ekvivalence. Dále se Klusák zabývá speciálními disciplínami obou uměleckých oborů a vzájemně je rovněž srovnává. Přitom zjišťuje, že čím víc posupujeme od obecných pojmů (čas, prostor, materiál) ke speciálním disciplínám (např. harmonie kontrapunkt), tím více se analogie stávají sice možnými, ale závislejšími na subjektivních řešeních. Autor zde postupuje metodologicky zcela vhodně, pečlivě se pak vyhýbá nezdůvodnitelným generalizacím tam, kde exaktní srovnávací analýza již není možná.

Námět k diskusi: V pojednání o pojetí prostoru v hudbě a vizuálním umění se přímo nezmiňuje poměrně často užívané spojení *tónový prostor*. Taková významová možnost pojmu prostor možnost není smyslem textu sice vyloučena, ale není ani rozpracována. Paralely a ekvivalenty se přitom nabízejí. Autor, což je možná generačně a tvůrčím typem podmíněno, zde spíše uvažuje o prostoru z hlediska zvuku obecně, než z hlediska separátně zkoumaných parametrů hudebního výraziva.

Třetí část práce tvoří analýzy vlastních audiovizuálních kompozic. Analýzy vlastní tvorby bývají obligátní součástí teoretických prací studentů - skladatelů. V četných případech mám ale dojem, že se z toho stává až určitý stereotyp a že analýzy vlastní tvorby nebývají vždy nutným doplňkem předchozích teoretických součástí práce. V Klusákově případě je tomu zcela jinak. Analýzy vlastní tvorby jsou logickým vyústěním předchozích přesvědčivých teoretických vývodů a působí jako "důkazní materiál" dokládající jejich platnost. Analýze jsou podrobeny tři kompozice, z nichž co do zařazení do textu, i dobou vzniku poslední, rovněž obhajovaná absolventská audiovizuální kompozice *Předjaří*, je pojednána nejpodrobněji.

Závěr odborných statí bývá většinou koncipován jako pouhé shrnutí předchozího. V Klusákově práci závěr naopak představuje jeden obsahových vrcholů statí. Vysvětluje se tu nejen zvolený výběr a logické omezení šíře analyzovaných jevů v rámci zvoleného tématu. To je celkem obvyklé. Za originální ale považuji, že Klusák v závěru nastiňuje možné nové praktické aplikace svých teoretických postřehů formou projektu budoucí kompozice.

Hodnocení

Práce je po všech stránkách nadprůměrná. Po formální stránce je vše dokonale vypracováno. Práce je vybavena všemi náležitostmi, zejména pak vynikajícími grafickými přílohami obsahujícími důležité součásti analýz, obrazovou dokumentaci k citovaným zdrojům apod. Vysoce oceňuji výbornou jazykovou úroveň, která bohužel u řady jiných diplomních prací dnes nebývá samozřejmá. Dvě nalezené nepodstatné drobnosti (*str. 4 – performanci nikoliv performance* a jedno nadbytečné odsazení) nepřesahují měřítko „poslední korektury před publikací“. Autor se vyvaroval překomplikované kvazi vědecké stylistiky, jazyk práce je snadno srozumitelný. Formulace jsou přitom přesné, pojmový aparát a důsledná práce s odbornými termíny zcela odpovídají zkoumané oblasti. Nejcennější na této práci je však její obsahová stránka, kterou lze vnímat z různých pozic. Přesvědčivá je sama analytická a teoretická stránka práce. Toto téma zatím není v naší odborné literatuře šířeji pojednáno a Klusáková práce bude z teoretického hlediska jistě cenným příspěvkem k této diskusi. Druhou významovou rovinu práce vidím v tom, že podává přesvědčivé svědectví o uměleckém směřování mladé skladatelské respektive umělecké generace, a že formuluje důležitá témata dnešního umění, ke kterým jistě na jednom z prvních míst patří stírání rozdílů mezi jednotlivými uměleckými disciplínami a jejich vzájemné průniky.

Práce je podle mého názoru jasným kandidátem na další odbornou publikaci z dílny katedry skladby.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **A**.

V Trněném Újezdu, 23. 5. 2017

Prof. Hanuš Bartoň